

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/215/2018
Identifikačné číslo spisu:	8705206259
Dátum vydania rozhodnutia:	13.08.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:8705206259.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne B. S., trvalým pobytom v M., zastúpenou advokátkou JUDr. Janou Murárovou, so sídlom v Poprade, ul. 1. mája 220/19, proti žalovaným 1/ X. Q., trvalým pobytom v M., 2/ W. Q., trvalým pobytom v M., obaja zastúpení advokátkou JUDr. Zuzanou Kandlerovou, so sídlom v Liptovskom Mikuláši, Ul. 1. mája 113, o zaplatenie 9 288,99 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 7C/110/2005, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 18. apríla 2018 sp. zn. 2Co/56/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyni priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovaným 1/ a 2/ v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 7. októbra 2016 č.k. 7C/110/2005-556 (v poradí druhým) žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni sumu vo výške 1 747,09 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku; nepriznal stranám sporu náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobkyňa je podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX, kat. úz. M. v rozsahu 1/2 - íce. Druhým spoluvlastníkom nehnuteľnosti je W. Q., ktorý nie je účastníkom tohto konania. Vzhľadom na to, že po zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva žalovaný 1/ so žalovanou 2/ nehnuteľností naďalej užívali, a to bez právneho dôvodu, žalobkyňa uplatnila právo na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie jej spoluvlastníckeho podielu od 1. júna 2003 do 31. marca 2013. V tomto období podľa názoru súdu prvej inštancie žalovaní nepochybne užívali nehnuteľnosti bez právneho dôvodu a bez toho, aby poskytovali plnenie za užívanie týchto nehnuteľností v rozsahu podielu patriaceho žalobkyni. Žalovaní tak majetkovú hodnotu získali, aj keď sa im aktíva neznížili, hoci by sa inak, ak by existoval právny dôvod užívania, ich majetkový stav zmenšil, pretože za prijaté plnenie by museli poskytovať náhradu (nájomné). Ďalej sa vo svojom rozhodnutí súd prvej inštancie zaoberal otázkou premlčania predmetného nároku, avšak vzhľadom na skutočnosť, že nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia bol uplatnený v dvojročnej subjektívnej lehote a v trojročnej objektívnej lehote, dospel k záveru, že k premlčaniu nedošlo (žaloba bola podaná 1. júna 2005). Nakoľko výška uplatneného bezdôvodného

obohatenia žalobkyňou, po čiastočnom späťvzatí žaloby, z dôvodu zohľadnenia technického stavu rodinného domu, a taktiež užívania iba časti predmetnej nehnuteľnosti žalovanými, bola podľa názoru súdu prvej inštancie iba minimálna a podstatne nižšia ako všeobecná výška nájomného v danej lokalite, súd prvej inštancie sa s výškou uplatneného nároku plne stotožnil. Vychádzajúc zo skutkových okolností prejednávanej veci, sa ďalej súd prvej inštancie zaoberal možnosťou zániku dlhu žalovaných započítacím prejavom, avšak vzhľadom na tvrdenie žalovaných, že k takémuto započítaniu nároku nedošlo, a to ani čiastočne, súd prvej inštancie žalobe žalobkyne vyhovel. Rozsudok napadli žalovaní 1/ a 2/ odvolaním.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ rozsudkom z 18. apríla 2018 sp. zn. 2Co/56/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a stranám nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Rozhodnutie súdu prvej inštancie považoval za vecne správne a v jednotlivostiach na jeho správnosť poukázal. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie v odôvodnení odvolací súd uviedol, že v zákonom ustanovení § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka je vyjadrená všeobecná zásada, že ten, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí toto obohatenie vydať. Dôvodom vzniku záväzku je získanie bezdôvodného obohatenia na úkor iného. Na základe toho vzniká záväzkový vzťah medzi tým, kto sa bezdôvodne obohatil, ktorý je povinný bezdôvodné obohatenie vydať a medzi tým, na úkor koho sa niekto obohatil, ktorý má právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, aj keď to zákon výslovne neustanovuje. Žalobkyňa ako podielová spoluvlastníčka daných nehnuteľností v rozsahu jednej 1/2- ice sa v tomto konaní domáhala od žalovaných, ktorí nehnuteľnosti užívajú bez právneho dôvodu, vydania bezdôvodného obohatenia za obdobie od 1. júna 2003 do 31. marca 2013 vo výške plynúcej z opatrenia Ministerstva financií SR č. 01/R/2011 pokiaľ ide o užívanie rodinného domu a cenu obvyklú za užívanie záhrady. Rozsah bezdôvodného obohatenia za užívanie týchto nehnuteľností po čiastočnom späťvzatí žaloby, zohľadňujúc technický stav rodinného domu, žalovaní v priebehu konania a najmä v podanom odvolaní nespochybňovali. Odvolací súd nesúhlasil s argumentáciou žalovaných v tom smere, že podielové spoluvlastníctvo žalovaného 1/ k daným nehnuteľnostiam nezaniklo a stále trvá v dôsledku toho, že žalobkyňa nespĺnila vo vzťahu k nemu svoju povinnosť stanovenú v právoplatnom a vykonateľnom rozhodnutí Okresného súdu Poprad sp. zn. 11C/1237/90. Je totiž zrejmé, že na tomto skutkovom základe sa žalovaný 1/ už domáhal nároku na určenie vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam v konaní vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 20C/101/2007, kde ním podaná žaloba bola právoplatne zamietnutá. Súd v uvedenom konaní konštatovali, že nesplnenie povinnosti žalobkyne a ďalšieho podielového spoluvlastníka W. Q., vyplatiť žalovanému 1/ prisúdené sumy (v konaní Okresného súdu Poprad sp. zn. 11C/1237/90), nemá vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva žalobkyne a W. Q. k predmetným nehnuteľnostiam, keďže práva a povinnosti založené skôr citovanými rozsudkami súdov, nemajú charakter synalagmatických záväzkov. Žalovaný 1/ v tomto konaní uvádzal, že nevyužil právo exekučne sa domáhať svojich nárokov, keďže s exekučným konaním má zlé skúsenosti. V tejto súvislosti žalobkyňa v priebehu konania argumentovala skutočnosťou, že pokiaľ ide o tieto dané nehnuteľnosti, na liste vlastníctva sú zapísané viaceré tarchy, ide o dlhy žalovaného 1/, ktoré však uhrádzala potom, čo sa stala spoluvlastníčkou nehnuteľností. Z dôvodu, že žalovaný 1/ disponuje pohľadávkou vo vzťahu k žalobkyni z titulu spomínaného právoplatne skončeného konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva strán sporu k nehnuteľnostiam, zapísaným na LV č. XXXX, kat. úz. M., a to vo výške 10 809,53 € sa súd prvej inštancie opodstatnene zaoberal tým, či vyjadrenia žalovaných v tomto konaní nie sú prejavom smerujúcim k započítaniu pohľadávky žalovaného 1/ voči žalobkyni, a v akom rozsahu v zmysle predpokladov ustanovených v § 98 O.s.p. v znení platnom do 30. júna 2016 v spojení s ustanovením § 580 Občianskeho zákonníka. Žalovaní však popreli túto skutočnosť, že by ich vyjadrenia smerovali k započítaniu nároku žalobkyne, v dôsledku čoho súd prvej inštancie správne ustálil, že za takejto situácie k zániku záväzku žalovaných započítaním ani čiastočne nedošlo.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní 1/ a 2/ (ďalej aj ako „dovolatelia“) dovolanie, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci podľa § 432 ods. 1 CSP, čím je zároveň daná prípustnosť dovolania. Vo svojom dovolaní podrobne opísali skutkové okolnosti prípadu a všetky svoje námietky vo vzťahu ku konaniu pred súdom prvej inštancie, ako aj pred odvolacím súdom, ktoré uviedli aj v dovolaní a tvrdili, že so žalobkyňou žiadna dohoda nie je možná, lebo jej cieľom je, ako sama

na súde uviedla, zničiť brata. Poukázali na to, že žalovaný 1/ bol spoluvlastníkom v podiele 1/3 predmetnej nehnuteľnosti a toto podielové spoluvlastníctvo mu bolo rozhodnutím súdu zrušené. Keďže žalobkyňa si nespĺnila súdom uloženú povinnosť vyplatiť žalovaného 1/ a tento nemal finančné prostriedky na zabezpečenie náhradného bývania, bolo pre neho a jeho rodinu nevyhnutné ostať bývať v predmetnej nehnuteľnosti. Z uvedeného dôvodu je tu zrejme odôvodnené právo bývania žalovaného 1/ a jeho manželky ako žalovanej 2/ v predmetnej nehnuteľnosti a podaná žaloba žalobkyne o zaplatenie nájomného za bývanie v predmetnej nehnuteľnosti sa javí dosť čudne. Takéto konanie žalobkyne je bezcharakterné a v rozpore s dobrými mravmi. Žalovaný nie je teda v pozícii nájomcu, a preto ani jeho manželka W. Q. ako žalovaná 2/ nemôže byť v tejto pozícii. Zdôraznili, že súdy nesprávne právne posúdili vec, nakoľko tu ide o vzájomné podmienené plnenie, keďže ich žalobkyňa nevyplatila, nemajú si za čo zaobstarať náhradné bývanie. Preto spoluvlastníctvo žalovaného 1/ k predmetnej nehnuteľnosti nikdy nezaniklo a stále trvá. Za týchto okolností platenie nájmu žalobkyni neprichádza do úvahy. Mali za to, že súdy sa od jej začiatku riadne nezaoberali hmotnoprávnou stránkou veci. Namietali tiež, že odvolací súd sa nezaoberal odôvodnenosťou oslobodenia žalobkyne od platenia súdnych poplatkov, a to napriek tomu, že na to vo svojom odvolaní opakovane poukazovali. Navrhli, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že sa nestotožňuje s právnym názorom dovolateľov, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci s poukazom na § 432 ods. 1 CSP. Dovolanie je odôvodňované nesprávnou interpretáciou občianskeho hmotného práva a nevzhliada v ňom nesprávne právne posúdenie veci. Poukázala na to, že dovolatelia sa mylne domnievajú, že nehnuteľnosti užívajú ako vlastné a preto nie sú povinní platiť nájomné a znemožňujú vlastníkom vstup do domu. Od 1. októbra 1989 sa žalobkyňa ani jej brat ako spoluvlastník nemôžu dostať do domu a dovolatelia takto znemožňujú akýkoľvek vstup na nehnuteľnosti, možnosť ich užívania, údržby, atď. Bytovú jednotku v dome užívajú bez právneho dôvodu, rovnako tak i záhradu. Dovolanie žalovaných žiadala zamietnuť a uplatnila si trovy dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP). Dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymedzené v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. V preskúmvanej veci dovolatelia odôvodňovali prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP.

7. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 CSP ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

8. Nesprávnym právnym posúdením veci je pochybenie súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, teda prípad, kedy bol skutkový stav posúdený podľa iného právneho predpisu, než ktorý správne mal byť použitý, alebo ak síce bol aplikovaný správne určený právny predpis, ale súd ho nesprávne interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, a/ ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Aby určitá otázka spĺňala kritérium prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, musí ísť predovšetkým o otázku zásadného právneho významu (nie o otázku skutkovú), hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorá je v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

11. V zmysle § 422 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy a v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo sa neprihliada. Podľa § 422 ods. 1 písm. c/ CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

12. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie vecí tzv. majetkovým cenzom (*ratione valoris*). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. Výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie vecí možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy. V prípade príslušenstva pohľadávky sa prípustnosť dovolania odvíja od rovnakých limitov ako pri istine.

13. V danom prípade uskutočneniu meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia bránilo ustanovenie § 422 ods. 1 písm. a/ CSP. V prejednávanej veci bol dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej o peňažnom plnení vo výške 1 747,09 €. Výška minimálnej mzdy v čase podania žaloby (1. júna 2005) bola 229 € [podľa § 1 písm. b/ Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 525/2004 Z.z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2005]. Odvolací súd teda rozhodoval v dovolaní napadnutom výroku o peňažnom plnení neprevyšujúcom desaťnásobok minimálnej mzdy (2 290 €). Z uvedeného vyplýva, že výška predmetu dovolacieho konania neprevyšuje zákonom stanovenú hranicu majetkového cenzu obmedzujúceho prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP pri peňažnom plnení (*ratione valoris*), preto je prípustnosť dovolania žalovaných v zmysle § 422 ods. 1 písm. a/ CSP vylúčená. Obdobný právny názor na vec dovolací súd zaujal tiež v rozhodnutiach sp. zn. 1 Cdo 263/2018, 4 Cdo 186/2018, 5 Cdo 158/2018, 6 Cdo 42/2018, 7 Cdo 256/2018.

14. So zreteľom na uvedené najvyšší súd dovolanie žalovaných 1/ a 2/, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, odmietol (podľa § 447 písm. c/ CSP).

15. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a 2 CSP tak, že žalobkyni priznal náhradu trov dovolacieho konania voči žalovaným 1/ a 2/ v plnom rozsahu.

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.